

การอภิปรายผลการวิจัย

การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติระหว่างมารดาของเด็กปกติและมารดาของ เด็กปัญญาอ่อนเกี่ยวกับทัศนคติสามประเภท คือ การวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็ก การละเลยทอดทิ้งเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้วิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย ในการวิจัยนี้เราพบว่า มารดาของเด็กทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ เกี่ยวกับการวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็ก โดยมารดาของเด็กปัญญาอ่อนวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็กมากกว่ามารดาของเด็กปกติ และทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ เกี่ยวกับการละเลยทอดทิ้งเด็ก หมายความว่ามารดาของเด็กปัญญาอ่อนละเลยทอดทิ้งเด็กมากกว่ามารดาของเด็กปกติ ผลการวิจัยนี้ตรงกันกับผลการวิจัยของ Cook^๑ ซึ่งหาการศึกษาเกี่ยวกับมารดาของเด็กพิการในลักษณะต่าง ๆ กัน พบว่ามารดาของเด็กที่มีความพิการมากจะวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็กมากขึ้น และมารดาของเด็กที่มีความพิการน้อยจะละเลยทอดทิ้งเด็ก การที่ผลวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติของมารดาของเด็กปัญญาอ่อนและมารดาของเด็กปกติเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก (๑) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาของเด็กปัญญาอ่อนมีความรู้สึกต่าง ๆ เช่น รู้สึกผิดหวัง^๒ เสียใจ^๓ อับอาย^๔ มีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตและครอบครัว^๕ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัญญาอ่อนของบุตรทำ

^๑ Cook, op. cit., pp. 354-361

^๒ Coleman, op. cit., p. 478

^๓ Olshansky, op. cit., p. 45

^๔ ฉนวน จุกฤษ อ่างแก้ว หน้า ๒๖๖-๒๖๗

^๕ Fried, op. cit., pp. 247-249

ในมารการรู้สึกผิด (guilty) และละอายในบทบาทของการเป็นมารกา^๖ จึงอาจจะรู้สึกว่าคุณแสดงพฤติกรรมที่ละเอียดหอกตึงบุตรปัญญาอ่อนของคุณ หรืออาจจะทดแทนความรู้สึกเหล่านี้ด้วยการวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมมากขึ้น (๒) มารดาของเด็กปัญญาอ่อนเหล่านี้เป็นกลุ่มมารดาที่เลือกเฉพาะที่บุตรกำลังศึกษาในโรงเรียนปัญญาอ่อน มารดาเหล่านี้ได้รับการแนะนำจากแพทย์ ครู และนักสังคมสงเคราะห์ของโรงเรียนพยาบาลปัญญาอ่อนมาบ้างแล้ว ถึงแม้ว่ามารดาจะยังคงรู้สึกว่าคุณมีความเสียใจและไม่ยอมรับบุตรปัญญาอ่อนของคุณก็ตาม แต่การที่ได้รับการแนะนำทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มมาบ้างแล้วก็ทำให้มารดาเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่ดีขึ้น^๗ จึงน่าจะเป็นไปได้ว่าทำให้มารดาวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็กมากขึ้น (๒) เด็กปัญญาอ่อนเหล่านี้สามารถติดต่อกับสังคมภายนอกได้บ้าง^๘ และมารดายังมีความหวังว่าบุตรของคุณสามารถจะรับการศึกษาหรือฝึกฝนพิเศษให้เป็นคนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้^๙ มารดาจึงวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กเพื่อช่วยฝึกหัดบุตรของคุณด้วย (๔) เด็กปัญญาอ่อนเหล่านี้กำลังอยู่ในวัยรุ่นอายุระหว่าง ๑๑ ถึง ๑๖ ปี ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าทำให้มารดาวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมมากขึ้น (๕) แม้ว่ามารดาจะยังรู้สึกว่าไม่ยอมรับหรือละเอียดหอกตึงบุตรปัญญาอ่อนของคุณเพียงใดก็ตาม แต่สังคมคนไทยยังไม่ยอมรับพฤติกรรมชนิดนี้ มารดาจึงแสดงออกโดยการวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็กเพื่อทดแทนความรู้สึกดังกล่าว

ผลการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างทัศนคติของมารดาของเด็กปกติและมารดาของเด็กปัญญาอ่อนเกี่ยวกับการวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็กและการละเอียดหอกตึง

^๖ Kanner, op. cit., pp. 245-247

^๗ Olshansky, op. cit., p. 45

^๘ Appeal, op. cit., p. 807-812

^๙ Coleman, op. cit., p. 478

เด็ก โดยสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระ คือ อายุของมารดา ระดับการศึกษาของมารดา และเพศของเด็ก (ดูตารางที่ ๒, ๓, ๔, และ ๕) ปรากฏว่า พัฒนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างมารดาทั้งสองกลุ่มนั้น เนื่องจากความเป็นมารดาของเด็กปัญญาอ่อนหรือมารดาของเด็กปกติเท่านั้น ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่แสดงว่ามีอิทธิพลต่อทัศนคติของมารดาแต่อย่างใด ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของนักวิจัยชาวต่างประเทศที่พบว่า ทัศนคติของมารดาขึ้นอยู่กับอายุของมารดา^๑ และระดับการศึกษาของมารดา^๒ การที่ได้ผลแตกต่างกันเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะ (๑) กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต่างประเภทกัน (๒) กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้มีอายุใกล้เคียงกัน (๓) กลุ่มตัวอย่างประชากรน้อยเกินไป (๔) วัฒนธรรมที่ต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติทั้ง ๒๓ ชนิดแล้ว พบว่ามารดาของเด็กปัญญาอ่อนและมารดาของเด็กปกติมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอยู่หลายชนิด แยกตามประเภทของทัศนคติ ดังนี้คือ

ทัศนคติประเภทที่หนึ่ง เกี่ยวกับการวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมของเด็ก มารดาทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหลายระดับ (ดูตารางที่ ๖) กล่าวคือ ทัศนคติที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๐๑ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมการฟังของผู้มีการกล่าว เด็กจะเป็นอันตราย การกคความรู้สึกก้าวร้าวของเด็ก การกคความรู้สึกทางเพศของเด็ก และการก้าวภายในสีหิของ เด็ก มารดาของเด็กปัญญาอ่อนเห็นด้วยกับทัศนคติเหล่านี้มากกว่ามารดาของเด็กปกติ ที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ เราอาจจะกล่าวได้ว่า เนื่องจากมารดาของเด็กปัญญาอ่อนได้รับอิทธิพลของการเลี้ยงดูอบรมจากมารดาของคนอีกคนหนึ่ง หรือเพราะมารดาเชื่อในเรื่องกรรมเชื่อว่า เป็นเพราะกรรมในชาติก่อนมันบันดาลให้ตนต้องรับเลี้ยงบุตรปัญญาอ่อนเพื่อตอบแทนกรรมที่ตนสร้างไว้ในชาติก่อน มารดาจึงรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ตนจะต้อง

^๑ Zuckerman, op. cit., pp. 165-171, 4:1958

^๒ Zuckerman, op. cit., pp. 307-310, 3:1958

ให้ความคุ้มครองป้องกันและรับผิดชอบในสภาพปัญญาอ่อนของบุตร ความคิดเช่นนี้ทำให้มารดา
 เกิดความสงสาร รักและห่วงใยในชีวิตและอนาคตของบุตร จึงพยายามที่จะฝึกให้เด็กรู้จักหึง
 พายู้้น หรือพยายามจะหาที่พึ่งให้แก่บุตร เพื่อเป็นการป้องกันไว้ก่อน ถ้าหากคนเป็นอะไรไป
 บุตรจะไม่มีที่พึ่ง ความรู้สึกเหล่านี้อาจจะเกิดจากความคิดความ虑 ของตนเป็นเด็กที่ไม่สมประ
 กอบไม่ทันคนอื่น หรือเป็นเด็กประเภทที่เลี้ยงไม่รู้จักโต^{๓๓} เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งคือ
 เด็กปัญญาอ่อนเหล่านี้กำลังอยู่ในวัยรุ่นอายุระหว่าง ๑๑ ถึง ๑๖ ปี มารดาซึ่งเลี้ยงดูอบรม
 บุตรมากจนเชื่อว่า เด็กปัญญาอ่อนมีความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรม และพัฒนาการทางบุคลิกภาพ
 เช่นเดียวกับเด็กปกติเว้นแต่เรื่องชากวาเท่านั้น โดยเฉพาะแล้ว เด็กปัญญาอ่อนจะแสดง
 พฤติกรรมอย่างตรงกับความรู้สึกนึกคิดในขณะนั้น^{๓๔} เช่น ในเรื่องเพศ เด็กปัญญาอ่อนจะ
 แสดงความรู้สึกทางเพศออกมาอย่างเปิดเผย บางครั้งจะแสดงกับคนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง
 เช่น แสดงความอยากหรืออยากเห็น หรือบางครั้งจะแสดงความรู้สึกนี้กับตนเอง เช่น การ
 สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เป็นต้น พฤติกรรมอีกอย่างหนึ่งที่เด็กปัญญาอ่อนแสดงออกบ่อยๆ
 โดยไม่รู้จักควบคุมความรู้สึกคือ การก้าวร้าว เด็กปัญญาอ่อนจะแสดงความรู้สึกก้าวร้าวออก
 มาอย่างระงับความรู้สึกไม่ได้ ทำให้มีพฤติกรรมแบบที่ของการอยากจะทำหรืออยากจะทำอะไร
 ก็ต้อง "ทันที" เพราะเด็กไม่สามารถจะเข้าใจหรือยอมรับสภาพความเป็นจริงที่ค้อง "รอ"
 ได้ เหตุผลเหล่านี้อาจจะทำให้ มารดาของเด็กปัญญาอ่อนวางระเบียบควบคุมพฤติกรรมมาด
 ชิด

จากตารางที่ ๒ เราจะเห็นว่าทัศนคติของมารดาทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัย
 สำคัญที่ระดับ .๐๑ เพียงทัศนคติเดียว คือ มารดาปลื้มตัวออกจากสังคม หมายความว่ามารดา
 ของเด็กปัญญาอ่อนปลื้มตัวออกจากสังคมมากกว่ามารดาของเด็กปกติ เหตุนี้ไค้ค่าสถิติเช่นนี้
 อาจเนื่องจกามารดาของเด็กปัญญาอ่อนมีเหตุผลบางประการที่แตกต่างจากมารดาของเด็ก
 ปกติ เพราะถ้ากล่าวโดยทั่วไปแล้ว มารดาจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าผู้อื่นทั้งพวง

^{๓๓} ฉนวน จุติกุล อ้างแล้ว หน้า ๒๒๒-๒๒๒

^{๓๔} Hutt and Gibby, op. cit., p. 80

หน้าที่และจากความคาดหวังของสังคม แต่มารคาของเด็กปกติให้ความเห็นว่าชีวิตในสังคมก็เป็นสิ่งจำเป็นส่วนหนึ่งของคนเหมือนกัน ดังนั้นจึงน่าจะเป็นไปได้ว่า มารคาของเด็กปัญญาอ่อนรู้สึกว่าคุณเองมีปมค้อยในเรื่องบุตรของตนมากกว่ามารคาของเด็กปกติ หรือคิดว่าคนและบุตร เป็นเป้าสายตาของผู้อื่น เมื่อพามบุตรปัญญาอ่อนของตนไปไหนมาไหนด้วยกัน เหตุผลอีกประการหนึ่งอาจเนื่องจกมารคาของเด็กปัญญาอ่อนต้องการให้เป็นที่พึ่งของบุตรอยู่เกือบตลอดเวลาก็เป็นได้ เพราะเด็กปัญญาอ่อนยังพึ่งตนเองไม่ได้ และเด็กเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิงยังไม่สามารถจะยอมรับบทบาทของความเป็นชายหรือหญิงได้ถูกต้องดังที่เด็กปกติอื่น ๆ ยอมรับบทบาทตามเพศของตนเมื่ออายุอยู่ในวัยรุ่น^{๑๕} อาจเนื่องจากเหตุผลเหล่านี้ที่ทำให้มารคาของเด็กปัญญาอ่อนหลวมจากสังคมมากกว่ามารคาของเด็กปกติ

ผลแตกต่างอย่างน่าสังเกตอีกอันหนึ่งที่ได้จากการ เปรียบเทียบทัศนคติระหว่างมารคาทั้งสองกลุ่มซึ่งแสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ คือ เรื่องการ เสียสละของมารคาและการ เป็นผู้นำในงานบ้านของมารคา หมายความว่ามารคาของเด็กปัญญาอ่อนรู้สึกว่าคุณต้องเสียสละเพื่อบุตรมากกว่ามารคาของเด็กปกติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากมารคาของเด็กปัญญาอ่อนพยายามจะทดแทนความผิดของตนที่คิดว่าตนมีส่วนทำให้บุตรได้รับความผิดปรกตินั้น ๆ ไป มารคาจึงต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเป็นผู้ก่อขึ้น ความรู้สึกเสียใจเช่นนี้ทำให้มารคาพยายามจะทำทุกอย่างเพื่อเสียสละแก่บุตรปัญญาอ่อนของตน นอกจากนี้ความรู้สึกสงสารว่าบุตรของตนไม่เหมือนเด็กปกติอื่น ๆ ไม่เห็นคนอื่นและยังพึ่งตนเองไม่ได้ ทำให้มารคาคิดว่าตนต้องเสียสละเพื่อปกป้องและระแวดระวังบุตรปัญญาอ่อนมากขึ้น^{๑๖} เป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าทัศนคติเกี่ยวกับการ เป็นผู้นำในงานบ้านของมารคา มารคาของเด็กปกติเห็นว่าตนควร เป็นผู้นำในเรื่องงานบ้านมากกว่ามารคาของเด็กปัญญาอ่อน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะมารคาของเด็กปกติไม่มีปมค้อยในเรื่องความผิดปรกติของบุตรที่ทำให้มารคาต้องคิดกังวล หมกมุ่นและหาทางช่วยเหลือเพื่อให้บุตร เป็นเหมือนเด็กปกติอื่น ๆ มารคาของเด็กปกติจึงมีเวลาและความคิดให้กับงานบ้านของตนมากกว่ามารคาของเด็กปัญญาอ่อน นอกจากนี้น่าจะเป็นไปได้ว่าเพราะ

^{๑๕} Hutt and Gibby, op. cit., p. 64

^{๑๖} ฉวย จุกุล อ้างแล้ว หน้า ๒๖๖-๒๗๒

มารดาของเด็กปัญญาอ่อนรู้สึกไม่มั่นใจในตนเองและคิดว่าตนมีส่วนผิดปรกติอยู่บ้าง ทำให้มารดามีความเชื่อมั่นในตนเองเกี่ยวกับการ เป็นผู้เฝ้าในยามบ้านน้อยกว่ามารดาของเด็กปรกติ

ทัศนคติประเภทที่สอง เกี่ยวกับการละเลยทอดทิ้งเด็ก (ดูตารางที่ ๗) มารดาทั้งสองกลุ่มให้ความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๐๑ เพียงทัศนคติเดียว คือ การละเลยหน้าที่แม่บ้าน มารดาของเด็กปัญญาอ่อนคิดว่าตนละเลยหน้าที่แม่บ้านมากกว่ามารดาของเด็กปรกติ ผลที่ได้นี้ตรงกันข้ามกับผลการวิจัยของ Zuckerman ^{๑๗} ที่ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของมารดาของเด็กที่อยู่ใน Child Guidance Clinics และมารดาของเด็กปรกติซึ่งพบว่ามารดาเด็กกลุ่มหลังละเลยหน้าที่แม่บ้านมากกว่ามารดาเด็กกลุ่มแรก การที่การวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติระหว่างมารดาของเด็กปรกติและมารดาของเด็กปัญญาอ่อนได้ผลเช่นนี้ เราอาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากมารดาของเด็กปัญญาอ่อนรู้สึกวิตกกังวล เสียใจ และมีปัญหาทางค่านิยมสุขภาพจิตมากกว่ามารดาของเด็กปรกติ เพราะการมีบุตร เป็นปัญญาอ่อนเช่นนี้มารดาต้องหิวโหย พานบุตรไปหาแพทย์หรือสถาบันต่าง ๆ ที่ตนคิดว่าจะช่วยบุตรของตนให้เป็นเด็กปรกติได้ หรือสถาบันที่จะให้บุตร เข้ารับการศึกษาระดับพิเศษได้ ความกังวลใจเหล่านี้ประกอบกับการไม่เข้าใจในการฝึกฝนอบรมบุตรของตนเอง อาจทำให้มารดาละเลยหน้าที่แม่บ้าน นอกจากนั้นอาจจะเป็นเพราะมารดาของเด็กปัญญาอ่อนรู้สึกว่าความครุของคนที่ตนเป็นภาระ จำยอมที่ตนต้องเสียสละสิ่งต่าง ๆ ให้ ซึ่งภาระเหล่านี้เป็นสิ่งที่มารดาไม่ชอบใจหรือไม่ยอมรับอย่างแท้จริง ความรู้สึกต่าง ๆ นี้ทำให้มารดาของเด็กปัญญาอ่อนแสดงทัศนคติต่อการละเลยหน้าที่แม่บ้านมากกว่ามารดาของเด็กปรกติ

เรื่องที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง คือ ทัศนคติของมารดาทั้งสองกลุ่มเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอารมณ์ของมารดา ซึ่งคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติชนิดนี้แสดงว่า มารดาของเด็กปัญญาอ่อนมีความไม่มั่นคงทางอารมณ์มากกว่ามารดาของเด็กปรกติ แม้ว่าความแตกต่างนั้นจะไม่มีความสำคัญก็ตามแต่ความแตกต่างก็มีมากพอที่น้ำจะอภิปรายว่า มารดาของเด็กปัญญาอ่อนมีแนวโน้มที่

๑๗

Zuckerman, et al. *op. cit.*, pp. 401-418, 1960

จะมีอารมณ์ไม่มั่นคง ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า ความรู้สึกผิดหวังต่าง ๆ ที่ตนได้รับเนื่องจาก ความผิดปรกติของบุตร ทำให้มารความรู้สึกไม่มั่นใจ ไม่แน่ใจในตนเอง และรู้สึกอายเมื่อคิดว่าตนอาจจะมีความผิดปรกติเช่นเดียวกับบุตรอยู่บ้าง หรืออาจจะเนื่องจากการคาของเด็ก ปัญญาอ่อนต้องเฝ้าความรัก ความเอาใจใส่และวางแผนการเลี้ยงดูอบรมเด็กให้สนองความต้องการ ทั้งของบุตรปรกติและบุตรปัญญาอ่อนทำให้มารมีความปัญหาในค่านิยมของตน^{๑๘} เช่น แสดงอารมณ์โกรธขุ่นมัว ทบตีเด็ก คุกคาม ทอดทิ้งละเลยหรือเข้มงวดกวดขัน เป็นต้น

จากการเปรียบเทียบทัศนคติประเภทที่สามเกี่ยวกับการเลี้ยงดูอบรมเด็ก โดยใช้วิธีการปกครองแบบประชาธิปไตย (คูตารางที่ ๔) เป็นพื้นฐานสังเกตว่า มารคาทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่ามารคาทั้งสองกลุ่มเป็นมารคาที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกัน หรืออาจเนื่องจากการกลุ่มมารคาของเด็กปัญญาอ่อนได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดูอบรมเด็กปัญญาอ่อนจากแพทย์ ครู และนักสังคมสงเคราะห์ของโรงพยาบาลปัญญาอ่อน เพื่อช่วยการปรับตัวของเด็ก เช่น การส่งเสริมให้พูด การให้ความเสมอภาคในครอบครัว และความเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกับเด็ก เป็นต้น นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะว่าเด็กปัญญาอ่อนได้รับการฝึกฝนจากโรงเรียนปัญญาอ่อน^{๑๙} เช่นการปฏิบัติตนภายในครอบครัวและการปรับตัวในสังคม เป็นต้น ทำให้มารคาทราบถึงความสามารถบางอย่างที่เด็กปัญญาอ่อนทำได้ มารคาจึงให้สิทธิแก่เด็กเท่าเทียมกับบุตรคนอื่น ๆ นอกจากนี้เหตุผลอีกข้อหนึ่งคือ ปัจจุบันนี้สังคมไทยกำลังสนใจการเลี้ยงดูอบรมเด็กโดยใช้วิธีปกครองแบบประชาธิปไตย มารคาทั้งสองกลุ่มจึงให้ทัศนคติที่ใกล้เคียงกัน

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติทั้งสามประเภท ระหว่างมารคาของเด็กปัญญาอ่อนประเภทพอให้การศึกษาได้และมารคาของเด็กปัญญาอ่อนประเภทพอให้การศึกษาได้ (คูตารางที่ ๔) ผลปรากฏว่ามารคาของเด็กทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญเกี่ยวกับทัศนคติทั้งสามประเภท เราอาจจะกล่าวได้ว่า เพราะมารคาของเด็กปัญญา

๑๘

Steven and Heber, *op. cit.*, p.5-6๑๙ รศชง ทัศนัญชณี "โรงพยาบาลปัญญาอ่อน" อ้างแล้ว หน้า ๖

ออันทั้งสองกลุ่มมีปัญหาทางค่านิยมและครอบครัวที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากการมีบุตรปัญญา
 อ่อนหรืออาจจะเป็นเพราะมารดาของเด็กปัญญาอ่อนเหล่านี้ได้รับการแนะนำและการอบรม
 ในทำนองเดียวกันเกี่ยวกับการเลี้ยงดูอบรมบุตรของตนจาก แพทย์ ครู และนักสังคมสงเคราะห์
 ของโรงพยาบาลปัญญาอ่อนแห่งเดียวกัน นอกจากนี้อาจเนื่องจากราคาทั้งสองกลุ่มได้ร่วม
 ประชุม อภิปรายถึงปัญหาของกันและกันบ้างแล้ว มารดาของเด็กปัญญาอ่อนประเภทเอให้การ
 ศึกษาได้และมารดาของเด็กปัญญาอ่อนประเภทเอให้การฝึกฝนได้จึงมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่าง
 ไม่มีนัยสำคัญ เกี่ยวกับทัศนคติทั้งสามประเภท

ข้อบกพร่องสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

๑. การสัมภาษณ์ยังไม่ได้ใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานสำหรับคนไทยโดยเฉพาะ
๒. ใช้ผู้สัมภาษณ์หลายคน แมว่าผู้สัมภาษณ์เหล่านี้จะได้รับการฝึกโดยเฉพาะก็ตาม
 ผลการสัมภาษณ์ที่ได้อาจคลาดเคลื่อนไปบ้าง ถ้าได้ใช้ผู้สัมภาษณ์เพียงคนเดียวจะทำให้ผลวิจัย
 ลดความคลาดเคลื่อนไปได้